

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 535/2023-26

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpeného Advokátskou kanceláriou Ivan Syrový, s. r. o., Kadnárova 83, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Ivan Syrový, PhD., proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B1-8Cpr/9/2013 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B1-8Cpr/9/2013 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Mestskému súdu Bratislava IV **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. B1-8Cpr/9/2013 konal bez zbytočných priet'ahov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie v sume **5 000 eur**, ktoré **j e** mu Mestský súd Bratislava IV **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Mestský súd Bratislava IV **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **796,28 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyni sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej sťažnosti

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 6. októbra 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), a to postupom mestského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. B1-8Cpr/9/2013. Sťažovateľ zároveň navrhuje, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu konať bez zbytočných prietáhov a priznal mu primerané finančné zadost'učinenie vo výške 10 000 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že žalobou z 30. septembra 2013 podanou na Okresnom súde Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) sa sťažovateľ ako žalobca domáhal určenia neplatnosti skončenia pracovného pomeru výpoveďou. Prvostupňový súd rozhodol o žalobe sťažovateľa 31. júla 2018, no toto rozhodnutie bolo zrušené odvolacím súdom a vec bola vrátená prvostupňovému súdu na nové konanie a rozhodnutie. Napadnuté konanie nebolo ku dňu podania ústavnej sťažnosti skončené. Sťažovateľ 18. novembra 2022 adresoval predsedovi prvostupňového súdu sťažnosť na prietahy, ktorá do podania ústavnej sťažnosti nebola vybavená.

3. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa je tvrdenie, že došlo k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na rozhodnutie v primeranej lehote. Sťažovateľ poukázal najmä na to, že celková dĺžka konania atakovala v momente podania ústavnej sťažnosti 10 rokov. Okrem toho identifikoval sťažovateľ aj konkrétne obdobia nečinnosti v napadnutom konaní, najmä 19 mesiacov nečinnosti medzi podaním samotnej žaloby a nariadením prvého pojednávania, 13 mesiacov medzi pojednávaním 2. mája 2017 a 14. júna 2018 a 8 mesiacov od zrušenia prvostupňového rozsudku odvolacím súdom a nariadením nasledujúceho pojednávania. Sťažovateľ za nečinnosť okresného súdu považoval aj obdobie, keď o odvolaniach proti rozsudku rozhodoval odvolací súd (30 mesiacov). Okrem samotnej dĺžky konania a uvedených období nečinnosti sťažovateľ zdôraznil, že v napadnutom konaní ide o pracovnoprávny spor, v ktorom je sťažovateľ slabšou stranou, a plynutím času sa značným spôsobom oslabuje naplnenie cieľa, ktorý chcel sťažovateľ svojou žalobou dosiahnuť.

4. Vo vzťahu k finančnému zadost'učineniu sťažovateľ uviedol, že jeho výška (10 000 eur) má vyvážiť závažnosť nemajetkovej ujmy, ktorá mu mala byť spôsobená trvaním napadnutého konania. Zároveň dĺžka napadnutého konania mala zvýšiť intenzitu jeho právnej neistoty do tej miery, že stratil dôveru v súdny systém.

II.

Procesný postup ústavného súdu, vyjadrenie mestského súdu a replika sťažovateľa

5. Ústavný súd ústavnú sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 535/2023-11 z 24. októbra 2023 ju podľa § 56 ods. 1 a 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

6. Ústavný súd následne výzvou z 25. októbra 2023 vyzval predsedníčku mestského súdu, aby sa vyjadrila k opodstatnenosti ústavnej sťažnosti. Podpredsedníčka mestského súdu v podaní doručenom ústavnému súdu 13. novembra 2023 predložila stručný prehľad procesných úkonov a vyjadrenie zákonnej sudkyne. K sťažovateľom vyčítaným obdobiam nečinnosti zákonná sudkyňa uviedla, že na začiatku konania súd vykonával nevyhnutné procesné úkony, a preto za nečinnosť možno považovať iba 16 mesiacov od doručenia vyjadrenia protistrany k žalobe, a nie 19 mesiacov od podania žaloby ako uviedol sťažovateľ. K ďalšiemu obdobiu, ktoré označil sťažovateľ (2. máj 2017 až 14. jún 2018), uviedla, že v tomto období boli nariadené pojednávania zrušené zo zákonných dôvodov (žiadosť strán v konaní, práceneschopnosť sudkyne a prerušenie distribúcie elektriny na súde). Ďalšie obdobie, na ktoré poukázal sťažovateľ, bolo od vrátenia súdneho spisu odvolacím súdom do nariadenia pojednávania. Zákonná sudkyňa uviedla, že spis bol fyzicky vrátený prvostupňovému súdu 25. marca 2021 a vtedajšia zákonná sudkyňa hneď 6. apríla 2021 nariadila termín pojednávania na 6. október 2021. K obdobiu, keď vo veci rozhodoval odvolací súd, sa nevyjadrila, iba uviedla, že prvostupňový súd ovplyvnil túto dĺžku iba minimálne, pretože po vrátení súdneho spisu okamžite vykonal požadované úkony a spis vrátil odvolaciemu súdu. Za jediné obdobie, keď bol prvostupňový súd nečinný, teda považuje 16 mesiacov medzi posledným úkonom súvisiacim s prípravou pojednávania a prvým pojednávaním vo veci. V tom čase ale nebola zákonnou sudkyňou (spis je bol fyzicky pridelený až 3. septembra 2023), preto sa nevedela vyjadriť k dôvodom tejto nečinnosti. Vzhľadom na uvedené sa domnieva, že mestskému súdu možno v napadnutom konaní pripočítať minimálnu mieru zavinenia vo vzťahu k namietaným priet'ahom.

7. Po doručení vyjadrenia mestského súdu ústavný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľa, aby v prípade, ak by to sťažovateľ považoval za potrebné, zaujal stanovisko k vyjadreniu mestského súdu, ktoré mu v prílohe zaslal. Sťažovateľ v podaní doručenom ústavnému súdu 20. novembra 2023 zotrval na argumentácii uvedenej vo svojej ústavnej sťažnosti a zároveň spochybňoval niektoré tvrdenia vo vyjadrení zákonnej sudkyne. Sťažovateľ tvrdil, že za priet'ahy a nečinnosť treba počítať celé 19-mesačné obdobie od podania žaloby do prvého pojednávania bez ohľadu na to, že prvostupňový súd v uvedenom období preposielal vyjadrenia sporových strán. Ďalej sťažovateľ uviedol, že hoci boli nariadené pojednávania zrušené zo zákonných dôvodov, neznamená to, že v konaní nedochádzalo k priet'ahom. K postupu po vrátení spisu z odvolacieho súdu podotkol, že vtedajšia zákonná sudkyňa nariadila pojednávanie až po pol roku od tohto vrátenia, čo tiež považoval za priet'ahy. Napokon sťažovateľ poukázal na obdobie od 6. októbra 2021 do podania ústavnej sťažnosti, čo sú ďalšie dva roky nečinnosti, pričom medzitým už celková dĺžka konania presiahla 10 rokov, čo je celkom zjavne neprípustné. O to viac, že ide o pracovnoprávny spor, v ktorom je sťažovateľ slabšou stranou.

8. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s podaniami účastníkov dospel k názoru, že od ústneho pojednávania nemožno v tomto prípade očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Chronológia úkonov konajúceho súdu v napadnutom konaní

9. Ústavný súd nahliadnutím do predloženého spisového materiálu mestského súdu (sp. zn. B1-8Cpr/9/2013) zistil, že mestský súd a predtým okresný súd vykonali v predmetnej veci tieto úkony:

- Dňa 30. septembra 2013 sťažovateľ podal na okresnom súde žalobu, ktorou sa domáhal určenia neplatnosti výpovede a zaplataenia náhrady mzdy.
- Dňa 27. novembra 2013 okresný súd vyzval žalovaného na vyjadrenie k žalobe a zároveň zaslal stranám procesné poučenia.
- Dňa 23. decembra 2013 sa žalovaný vyjadril k žalobe.
- Dňa 14. apríla 2015 sa uskutočnilo prvé pojednávanie, žalovaný bol vyzvaný, aby predložil svoj interný systém pracovných miest, pojednávanie bolo odročené na 10. september 2015.
- Dňa 31. augusta 2015 žalobca zaslal súdu prehľad voľných pracovných miest u žalovaného k 17. aprílu 2013.
- Dňa 10. septembra 2015 sa uskutočnilo ďalšie pojednávanie, ktoré bolo následne odročené na 24. november 2015.
- Dňa 18. septembra 2015 súd požiadal o súčinnosť spoločnosť profesia.sk.
- Dňa 1. októbra 2015 bola doručená odpoveď spoločnosti profesia.sk na dožiadanie.
- Dňa 20. októbra 2015 žalovaný doručil súdu osobný spis žalobcu.
- Dňa 20. novembra 2015 sa žalobca vyjadril k podaniu žalovaného.
- Dňa 24. novembra 2015 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 31. marec 2016.
- Dňa 22. marca 2016 žalobca doplnil súdom požadované údaje.
- Dňa 31. marca 2016 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 2. jún 2016.
- Dňa 18. apríla 2016 bolo doručené podanie žalovaného.
- Dňa 5. mája 2016 žalovaný požiadal o nové doručenie predvolania svedka.
- Dňa 24. mája 2016 súd ustanovil do konania prekladateľov z angličtiny a nemčiny.
- Dňa 2. júna 2016 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom boli vypočutí svedkovia, bolo odročené na 27. október 2016.
- V dňoch 22. a 23. júna 2016 ustanovení predkladatelia predložili súdu vyžiadané preklady opisujúce parametre pracovných pozícií u žalovaného.
- Dňa 25. júla 2016 okresný súd doručil predmetné preklady stranám v konaní.
- Dňa 12. októbra 2016 súd rozhodol o odmene ustanovených prekladateľov.
- Dňa 25. októbra 2016 bolo doručené podanie žalobcu.
- Dňa 27. októbra 2016 súd zaslal dožiadanie Sociálnej poisťovni, zároveň sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 31. január 2017.
- Dňa 23. novembra 2016 bola doručená odpoveď Sociálnej poisťovne.
- Dňa 21. januára 2017 bolo doručené podanie žalovaného.
- Dňa 31. januára 2017 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 6. apríl 2017.
- Dňa 3. marca 2017 bolo doručené vyjadrenie žalobcu k podaniu Sociálnej poisťovne.
- Dňa 28. marca 2017 bolo doručené vyjadrenie žalovaného k vyjadreniu žalobcu.
- Pojednávanie nariadené na 6. apríl 2017 bolo zrušené z dôvodu práceneschopnosti sudkyne.
- Dňa 30. apríla 2017 bolo doručené vyjadrenie žalobcu k postupu okresného súdu.
- Dňa 2. mája 2017 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 29. september 2017.
- Pojednávanie nariadené na 29. september 2017 bolo zrušené na žiadosť oboch sporových strán.

- Dňa 29. septembra 2017 bolo doručené podanie žalovaného.
- Dňa 23. novembra 2017 bolo doručené vyjadrenie žalobcu.
- Pojednávanie nariadené na 1. december 2017 bolo zrušené z dôvodu práceneschopnosti sudkyne.
- Dňa 7. marca 2018 bolo doručené súhrnné vyjadrenie žalovaného k prejednávanej veci.
- Dňa 10. apríla 2018 bolo doručené vyjadrenie žalobcu k vyjadreniu žalovaného zo 7. marca 2018.
- Pojednávanie nariadené na 17. máj 2018 sa neuskutočnilo z dôvodu prerušenia distribúcie elektriny na súde.
- Dňa 14. júna 2018 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na účely vyhlásenia rozsudku na 3. júl 2018.
- Pojednávanie nariadené na 3. júl 2018 bolo zrušené z dôvodu práceneschopnosti sudkyne.
- Dňa 31. júla 2018 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom bol vyhlásený rozsudok v prospech sťažovateľa (žalobcu).
- Dňa 3. októbra 2018 žalovaný podal proti rozsudku odvolanie.
- Dňa 17. októbra 2018 súd vyzval žalobcu, aby sa vyjadril k odvolaniu.
- Dňa 12. novembra 2018 bol uznesením vyrubený súdny poplatok za podanie odvolania.
- Dňa 31. novembra 2018 bolo doručené vyjadrenie žalobcu k odvolaniu.
- Dňa 16. januára 2019 bol súdny spis predložený odvolaciemu súdu.
- Dňa 26. augusta 2019 odvolací súd vrátil súdny spis prvostupňovému súdu na účely vydania opravného uznesenia vo vzťahu k záhlaviu rozsudku a tiež na postup podľa § 374 ods. 3 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).
- Dňa 10. septembra 2019 prvostupňový súd vydal opravné uznesenie.
- Dňa 11. septembra 2019 okresný súd vyzval odvolateľa, aby sa vyjadril k podaniu žalobcu z 31. novembra 2018.
- Dňa 4. októbra 2019 bolo doručené vyjadrenie žalovaného (odvolateľa) v zmysle výzvy prvostupňového súdu.
- Dňa 2. decembra 2019 bol súdny spis vrátený odvolaciemu súdu.
- Dňa 29. januára 2021 odvolací súd uznesením č. k. 10 CoPr/10/2019-967 zrušil rozsudok súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.
- Dňa 25. marca 2021 bol súdny spis vrátený okresnému súdu.
- Dňa 6. apríla 2021 sudkyňa nariadila termín pojednávania na 6. október 2021.
- Dňa 1. októbra 2021 bolo doručené nové vyjadrenie žalobcu a oznámenie o zmene právneho zástupcu.
- Pojednávanie nariadené na 6. október 2021 bolo zrušené z dôvodov na strane právneho zástupcu žalovaného.
- Dňa 4. novembra 2021 bolo zaslané vyjadrenie žalobcu žalovanému.
- Dňa 29. novembra 2021 bolo doručené vyjadrenie žalovaného.
- Dňa 15. februára 2022 bolo zaslané posledné vyjadrenie žalovaného žalobcovi.
- Pojednávanie nariadené na 22. február 2022 bolo zrušené z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne.
- Dňa 18. júla 2022 bol súdny spis pridelený novej zákonnej sudkyňi JUDr. Eve Kresl.
- Dňa 10. januára 2023 bol súdny spis pridelený novému zákonnému sudcovi Mgr. Petrovi Machovi.
- Dňa 3. júla 2023 bol súdny spis pridelený novej zákonnej sudkyňi Mgr. Ivane Jančokovej.

- Dňa 6. septembra 2023 z dôvodu presunov a usporiadania súdnej mapy v Bratislave bol súdny spis fyzicky pridelený zákonnej sudkyňi.
- Dňa 24. októbra 2023 bol nariadený termín pojednávania na 31. január 2024.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom všeobecného súdu (mestského súdu, resp. predchádzajúcim postupom okresného súdu) v konaní vedenom pod sp. zn. B1-8Cpr/9/2013 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. jeho práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

11. Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

12. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom tohto základného práva je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba čakajúca na rozhodnutie všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

13. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádzala predtým z niektorých ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (napr. § 6, § 100 ods. 1, § 117 ods. 1 a § 119 ods. 1), ktorý platil do 30. júna 2016, a v súčasnosti už vychádza najmä zo zásady vyplývajúcej z čl. 17 a § 157 ods. 1 CSP. V zmysle čl. 17 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb“ a v zmysle § 157 ods. 1 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania“.

14. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú

- právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje,
- správanie účastníka súdneho konania a
- postup samotného súdu.

Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokovanej veci.

Právna a faktická zložitosť veci:

15. Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, platí, že napadnuté konanie malo aspekty, ktoré zvyšovali jeho faktickú zložitosť. Napríklad išlo o okolnosť, že žalovaný mal v rozhodujúcom období otvorených desiatky voľných pracovných miest (a sťažovateľ tvrdil, že splňal parametre na všetky tieto pracovné miesta, pozn.), pričom na preklad opisu týchto pracovných miest, resp. kvalifikačných predpokladov musel súd ustanoviť prekladateľov. V každom prípade priebeh napadnutého konania, ako bol opísaný v predošlej stati, nemožno pripísať iba na vrub tejto faktickej zložitosti prerokovávanej veci.

16. Ústavný súd tu ale zároveň zdôrazňuje, že predmetom napadnutého konania bolo určenie neplatnosti výpovede sťažovateľa a sťažovateľ nemá právoplatné meritórne rozhodnutie ani po viac ako 10 rokoch od podania žaloby. Táto okolnosť podľa ústavného súdu (bez ohľadu na jeho závery vo vzťahu k samotnému postupu súdu v napadnutom konaní, pozn.) závažným spôsobom spochybňuje efektivitu samotnej súdnej ochrany sťažovateľa v napadnutom konaní. Vo všeobecnosti totiž platí, že ak sa zamestnanec domáha na súde neplatnosti skončenia pracovného pomeru a súdy nie sú schopné o veci rozhodnúť ani v horizonte 10 rokov, takáto ochrana (alebo v tomto prípade jej absencia, pozn.) nemá pre zamestnanca žiadny význam. To zároveň robí zákonnú ochranu zamestnancov pred neoprávneným prepustením z pracovného pomeru iluzórnou, a teda aj zbytočnou. Konajúce súdy teda v tomto napadnutom konaní celkom jednoznačne zlyhali pri reflektovaní významu veci pre sťažovateľa a povahy prerokovanej veci. Uvedenú okolnosť musel ústavný súd zohľadniť aj pri určení primeraného finančného zadost'učinenia.

Správanie účastníkov konania:

17. Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom. Ústavný súd, vychádzajúc z obsahu vyžiadaného súdneho spisu, konštatuje, že neidentifikoval žiadny postup na strane sťažovateľa, ktorý by v napadnutom konaní mohol mať negatívny vplyv na dĺžku konania.

Postup konajúcich súdov v napadnutom konaní:

18. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup samotného okresného súdu a neskôr mestského súdu v napadnutom konaní. Z už uvedenej chronológie úkonov súdu vyplýva, že v priebehu konania sa opakovane vyskytovali dlhé obdobia zbytočnej nečinnosti, t. j. vo viacerých prípadoch bolo možné konajúcemu súdu vytknúť zbytočnú a neodôvodnenú nečinnosť, keď nevykonal žiadny úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty strán napadnutého súdneho konania. Takouto nečinnosťou bolo napríklad obdobie medzi úkonmi súdu po podaní žaloby a nariadením prvého pojednávania (16 mesiacov) alebo medzi zrušením nariadeného pojednávania po vrátení veci odvolacím súdom 6. októbra 2021 a pokynom na nariadenie nového termínu pojednávania 24. októbra 2023 (viac ako 24 mesiacov). Túto viac ako dvojročnú nečinnosť nemožno ospravedlniť ani tým, že v uvedenom období došlo trikrát k zmene zákonného sudcu. Okrem toho okresný súd viackrát nariadil pojednávanie v zbytočne dlhých intervaloch, ako napríklad aj sťažovateľom vyčítaný postup, keď po vrátení veci odvolacím súdom konajúci súd 6. apríla 2021 nariadil pojednávanie až o pol roka neskôr na 6. október 2021. Ústavný

súd síce nesúhlasí s postojom sťažovateľa, že okresnému súdu, resp. mestskému súdu je potrebné pripočítať za vinu aj dĺžku konania na odvolacom súde, no aj bez tohto časového úseku okresný súd, resp. mestský súd iba v dvoch už uvedených intenciách zostal zbytočne nečinný dlhšie ako 3 roky.

19. V napadnutom konaní teda došlo k viacerým prípadom neodôvodnenej nečinnosti okresného (mestského) súdu a popritom okresný (mestský) súd postupoval aj neefektívne, čo možno v kontexte danej veci jednoznačne považovať za okolnosť predstavujúcu porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, resp. práva na prejednanie veci v primeranej lehote.

Záver:

20. Na základe uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom mestského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. B1-8Cpr/9/2013 porušené boli (bod 1 výroku tohto nálezu).

21. V záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľom ústavný súd prikázal mestskému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať v predmetnej veci bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

V.

Primerané finančné zadosťučinenie

22. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

23. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

24. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

25. Sťažovateľ si uplatnil primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 000 eur, ústavný súd ale považoval túto sumu za zjavne neprimeranú, preto mu priznal finančné zadosťučinenie vo výške 5 000 eur (bod 3 výroku tohto nálezu). Pri určení výšky tohto zadosťučinenia zohľadnil ústavný súd svoju stabilnú judikatúru (napr. IV. ÚS 535/2013, I. ÚS 582/2015, I. ÚS 54/2016, I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, IV. ÚS 63/2020, IV. ÚS 109/2020, IV. ÚS 287/2020, IV. ÚS 313/2020). V prevyšujúcej časti ústavnej sťažnosti týkajúcej sa finančného zadosťučinenia teda nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI. Trovy konania

26. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 796,28 eur (bod 4 výroku tohto nálezu).

27. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za 3 úkony právnej služby podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky (prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, podanie ústavnej sťažnosti a replika z 20. novembra 2023) v spojení s § 13 ods. 2 vyhlášky. Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2023 v sume 208,67 eur a tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2023 v sume 12,52 eur. Súčasťou výslednej sumy je aj daň z pridanej hodnoty vo výške 132,71 eur, pretože právna zástupkyňa sťažovateľa je platcom dane z pridanej hodnoty.

28. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

29. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. decembra 2023

**Miroslav Duriš
predseda senátu**